

Visarend

Visarend

Pandion haliaetus

Status: Doortrekker in zeer klein aantal. Buiten de trektijd een onregelmatige gast.

Verspreiding: Overtrekkende Visarenden kunnen, ongeacht het landschap, overal in Limburg worden waargenomen. Pleisterende Visarenden daarentegen worden voornamelijk gezien langs de Maas en bij de grindgaten van Midden-Limburg en Eijsden. Buiten dit gebied worden pleisterende Visarenden ook waargenomen bij vennen in het peelgebied, bij zandafgravingen op de hogere gronden, bij visvijvers en andere visrijke plaatsen. Sommige gebieden zijn

traditionele pleisterplaatsen, bijvoorbeeld de omgeving van de Clauscentrale te Maasbracht en de omgeving van het grindgat te Eijsden. Hier kunnen soms diverse exemplaren tegelijk worden gezien.

Voorkomen: De Visarend was vóór 1950 waarschijnlijk een vrij zeldzame verschijning in de provincie Limburg (HENS, 1965). Het aantal waarnemingen is met name na 1970 sterk toegenomen. Het grotere aantal waarnemers is ongetwijfeld van invloed geweest, maar ook het ontstaan van de grindgaten heeft tot een toename van het aantal waarnemingen geleid. Een en ander wordt geïllustreerd door tabel I.

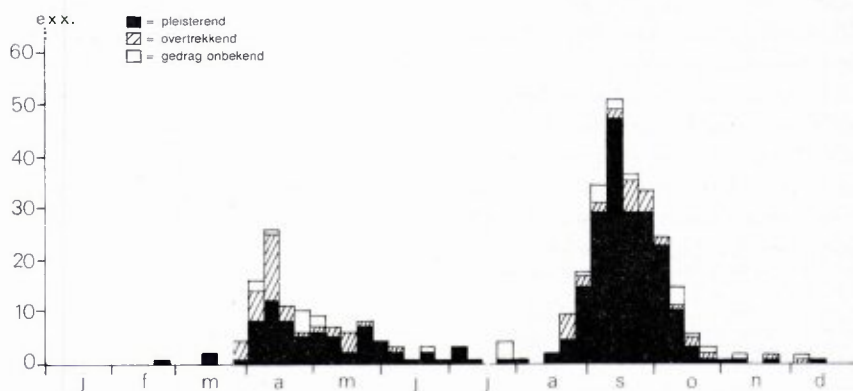
De Visarend trekt door van eind maart

tot begin juni en van half augustus tot eind oktober. De belangrijkste doortrekmaanden zijn april en september (zie fig. 1). De uiterste data zijn 21-2-1951 (1 ex. te Heerlerheide) en 10-12-1958 (1 ex. te Weert). Het grootste dagtotaal dat tot nu toe op één plaats overtrekkend is waargenomen, bedraagt 3 exemplaren (bijvoorbeeld 13-4-1980 te Echt en 2-10-1982 te Neerbeek). Nabij visrijke gebieden komen Visarenden soms in kleine groepen voor, met name in het najaar: 15-9-1976 (5 exx. pleisterend bij Eijsden). Ten aanzien van het trek- en pleistergedrag in voor- en najaar zijn een drietal opmerkingen te maken.

— In het voorjaar worden er relatief veel overtrekkende exemplaren waargenomen, terwijl in het najaar het aantal pleisteraars sterk overheerst. Bovendien bestaat de indruk dat Visarenden in het najaar soms wekenlang op dezelfde plaats verblijven, terwijl dat in het voorjaar zelden voorkomt.

— Tijdens systematische herfsttrektellingen zijn in de ochtenduren nooit Visarenden waargenomen. De soort kan daarentegen wel tot laat in de avond overtrekken, getuige een waarneming op 21-5-1980 te Echt (1 ex. om 19.28 uur). Duidelijke voorkeursperiodes op de dag zijn, in overeenstemming met de literatuurgegevens (BIJLSMA, 1976), in Limburg niet vastgesteld. Tijdens systematische roofvogeltrektellingen worden soms diverse exemplaren op één dag gezien; het betreft dan steeds solitaire vogels.

— Pleisterende Visarenden worden vaak actief jagend waargenomen. Geliefde rustplaatsen zijn hoogspan-

Figuur 1. Sommatiedigram van de in Limburg waargenomen Visarenden (N = 368) in de periode van 1900 tot en met 1982.

Tabel I. Aantal waarnemingen en aantal exemplaren van de Visarend in Limburg in de periode van 1900 tot en met 1982.

periode	aantal waarnemingen	aantal exemplaren
1900 - 1949	28	29
1950 - 1959	25	29
1960 - 1969	36	40
1970 - 1979	154	177
1980 - 1982	80	88
totaal	323	363

ningsmasten, scheepvaartbakens, alleenstaande bomen en weidepalen. Op deze plaatsen wordt ook meestal de gevangen vis verorberd.

De waarnemingen buiten de trektijd zijn als volgt: 5 data in november, 3 in december, 1 in februari, 4 in juni en 2 in juli. Het betreft in alle gevallen solitaire exemplaren. Bovendien verbleef van begin juni tot half juli 1941 een Visarend te Nederweert (HENS, 1965).

Blauwe reiger

Ardea cinerea

Status: Jaarvogel. Vrij schaarse broedvogel. Doortrekker en wintergast in vrij klein aantal.

Verspreiding: De Blauwe reiger broedt in een tweetal kolonies in Midden-Limburg. Elders in de provincie worden incidenteel broedgevallen vastgesteld.

Buiten de broedtijd kan de soort overal worden aangetroffen. Vooral langs de Maas en de grindgaten kunnen regelmatig concentraties van vele tientallen exemplaren optreden (bijv. bij Eijsden en Maasbracht). De Blauwe reiger komt overal voor waar open wa-

ter aanwezig is: beken, rivieren, moerassen, grindgaten, zandafgravingen en vijvers. Daarnaast kan de soort op (vochtige) weilanden en akkers worden waargenomen. Overzomerende reigers worden meestal bij voedselrijke plaatsen aangetroffen.

Voorkomen in het broedseizoen: Uit de periode 1900 - 1965 worden de navolgende broedgevallen beschreven. 1911: 4-5 nesten te Swalmen, 1936 én 1937: 1 nest te Gronsveld, 1944: 1 nest te Geysteren en 1958: 1 nest te Weert (HENS, 1965).

Met het ontstaan van de kolonie bij Nederweert in 1968 heeft de Blauwe reiger zich definitief als broedvogel in Limburg gevestigd. In 1977 is een tweede kolonie bij Wessem ontdekt, die bij navraag al sinds 1970 blijkt te bestaan. Het aantal broedparen is daar de laatste jaren sterk toegenomen (zie tabel II). De reigers broeden er in een elzenbos op een hoogte van ongeveer vijf meter. In 1976 heeft een broedgeval plaatsgevonden bij Hel-den (BLOK, en ROOS, 1977).

Voorkomen buiten het broedseizoen: De najaarstrek vindt plaats van eind juni tot in november. Tot en met

Blauwe reiger

augustus kan men overigens beter van verplaatsingen spreken. Jonge en oude vogels verlaten dan de kolonies en verspreiden zich. De echte doortrek begint in september, wanneer enkelingen en groepjes (tot 20 exx.) overtrekkend kunnen worden waargenomen.

In de maanden november t/m januari blijft de winterpopulatie min of meer constant, maar onder invloed van vorst kunnen flinke schommelingen in het aantal optreden. De reigers concentreren zich dan rond open en visrijk water. De voorjaarsstrek begint in februari en gaat door tot ver in april (zie ook fig. 2). De meeste vogels trekken in februari door, hetgeen samenhangt met de bezetting van de broedkolonies in deze maand (BLOK, 1980).

De Blauwe reiger is altijd al een gewone doortrekker en wintergast in Limburg geweest, al is de soort tegenwoordig talrijker. Waar in de periode tot 1965 35 exemplaren het maximum is in één groep (HENS, 1965), worden nu veel grotere groepen waargenomen (bijv. 15-10-1977: 91 exx. te Maasbracht en 17-2-1983: ± 120 exx. te Eijsden). De toename staat onge-

